Aan de Raad

Made, 4 januari 2021

Raadsvergadering 10 februari 2022	**Registratienummer:** 2021036591 2021036591 **Casenr:** Meerdere
Onderwerp: Energietransitie Drimmelen, borging Actieplannen Energieneutrale Dorpen.	

Portefeuillehouder: J.G.M. Vissers **Ambtelijke coördinatie:** Grondgebied **Steller:** Th. van der Pluijm	**Bijlagen:** 1. Gemeente brede notitie en actieplannen END. 2. Lijst van acties uit actieplannen END. 3. Raadsbesluit	**Ter inzage:** nvt

SAMENVATTING

Op 28 februari 2019 heeft uw raad unaniem een motie aangenomen met de titel “Nieuwe energie voor (de inwoners van) Drimmelen.” In die motie heeft u aan ons college de opdracht gegeven om een plan op te stellen samen met de inwoners waarin komt te staan op welke manieren de dorpen in onze gemeente in 2040 energieneutraal kunnen worden.

Naar aanleiding van uw motie zijn vijf werkgroepen Energieneutrale Dorpen samengesteld. De werkgroepen hebben in een intensief traject actieplannen voor Energieneutrale dorpen opgesteld. Voor Terheijden ligt er al een plan van het Traais Energie Collectief.

Op 24 juni 2021 presenteerden vijf werkgroepen tijdens een online raadsbijeenkomst hun actieplannen aan uw raad. Wij hebben u daarbij aangekondigd dat u naar aanleiding van de actieplannen een raadsvoorstel tegemoet kunt zien waarin we u gaan voorstellen hoe we de uitvoering van de actieplannen willen borgen. Daarbij gaat het om het concreter invullen van de gemeentelijke energieambitie, maar vooral om het verankeren van alle acties in de uitvoering van de energietransitie. Dit raadsvoorstel ligt nu aan u voor.

VOORGESCHIEDENIS EN INLEIDING

Op 28 februari 2019 heeft uw raad unaniem een motie aangenomen met de titel “Nieuwe energie voor (de inwoners van) Drimmelen.” In die motie heeft u aan ons college de opdracht gegeven om een plan op te stellen samen met de inwoners waarin komt te staan op welke manieren de dorpen in onze gemeente in 2040 energieneutraal kunnen worden.

Nadat u uw motie hebt ingediend, hebben we tijdens een bijeenkomst op 5 september 2019 met een brede groep inwoners en stakeholders de energietransitie in Drimmelen besproken. Met de input van deze bijeenkomst hebben we tijdens de informatieronde en opinieronde op 24 oktober en 31 oktober 2019 met uw raad het opinievoorstel ‘samenwerken aan de energietransitie’ behandeld. Naar aanleiding van uw motie zijn vijf werkgroepen Energieneutrale Dorpen samengesteld.

Een werkgroep in Drimmelen, Hooge Zwaluwe, Lage Zwaluwe, Made en Wagenberg. Voor Terheijden is geen werkgroep samengesteld omdat er voor Terheijden als een actieplan ligt van het Traais Energie Collectief
De vijf werkgroepen hebben in een intensief traject actieplannen opgesteld. Halfjaarlijks hebben wij uw raad via raadsbrieven (d.d. 25 juni 2020 en 11 november 2020) geïnformeerd over het proces met de werkgroepen.

Aan het begin van het traject waarin de actieplanen zijn opgesteld (juni 2020) is aan de inwoners, en per raadsbrief aan uw raad, aangegeven wat de status van de actieplannen is. Dit is als volgt aangegeven:

Status van de plannen
De actieplannen van de werkgroepen per dorp dienen als input voor het gemeentelijk energiebeleid. Conform uw opdracht zal in het nieuwe beleid de energietransitie in totaliteit moeten worden bezien, waarvan inzet van verschillende energiebronnen onderdeel kan zijn. In de eerste werkgroep bijeenkomsten is duidelijk aangeven dat het college de actieplannen met een raadsvoorstel aan uw raad voorlegt. Uitgangspunt is dat het college en uw raad de actieplannen volgen.

Op 24 juni 2021 presenteerden vijf werkgroepen tijdens een online raadsbijeenkomst hun actieplannen aan uw raad. Daarbij is een gemeente brede notitie (samenvatting) van de vijf actieplannen opgeleverd. (zie bijlage 1).
Voor Terheijden ligt er al een plan van het Traais Energie Collectief.

De vijf werkgroepen hebben duidelijk gemaakt dat ze zeer belangrijk vinden wat ‘de gemeente’ nu vervolgens doet met de acties uit de actieplannen.

Vervolg actieplannen
De actieplannen hebben een ‘mooie’ actielijst opgeleverd. Als we alle acties uit de plannen op een rijtje zetten (zie bijlage 2) dan kunnen we concluderen dat een groot deel van de acties past binnen het bestaande Programma Duurzaamheid en het dorpsgericht werken. Het grootste deel van de acties wordt ambtelijk door het Energieteam geïntegreerd in lopende projecten en acties. De Transitievisie Warmte is hier een belangrijk voorbeeld van. Met de Transitievisie Warmte zijn we al gestart en we hebben de input vanuit de actieplannen hierin meegenomen.
Het is zaak ten aanzien van deze acties een goede samenwerking en afstemming te vinden. Hiervoor spreken we ambtelijke periodiek af met de werkgroepen EnergieNeutraleDorpen en TEC in Terheijden.

In de actieplannen is door alle werkgroepen in bepaalde mate ingebracht dat de gemeente moet zorgen voor een beter afgebakende en scherper geformuleerde energieambitie die aansluit bij het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie (hierna: RES).

Hierbij is opgemerkt dat de definitie van wat een energieneutraal dorp is, verschillend wordt ingevuld. Met name over de toerekening van grootschalige opwek zijn verschillende inzichten. (Zie bijlage 1: gemeente brede notitie. Samenvatting onder punt 1.)

Met uw motie van 28 februari 2019 heeft uw raad ons college opgedragen de cijfers die de regio gebruikt in de Regionale Energiestrategie (RES) leidend te laten zijn, maar de manier van hoe die behoefte ingevuld wordt samen met de inwoners te bepalen.

HOE PAST DIT BINNEN BELEID EN WETGEVING?
De Drimmelense energieambitie is omschreven in de Toekomstvisie, Omgevingsvisie en het Programma Duurzaamheid van de gemeente Drimmelen. In deze stukken is de energietransitie uitgebreid belicht. De hoofdambitie is als volgt omschreven:

"De gemeente Drimmelen is in 2050 een volledig energieneutrale gemeenschap. In 2040 zijn we al ver op weg om energieneutraal te worden."*

In het Programma Duurzaamheid is hierbij met een * opgenomen:
"Bij het opstellen van de actieplannen energieneutrale dorpen onderzoeken we of het realistisch is om al in 2040 energieneutraal te zijn, in plaats van in 2050, zoals is vastgelegd in de Toekomstvisie."

In antwoord op de vraag of het realistisch is om al in 2040 energieneutraal te zijn kan het volgende worden geconcludeerd: Energieneutraliteit is grof samengevat alleen in de praktijk bereikbaar als een lokaal energiebedrijf en/of systeem wordt gecreëerd zoals bijvoorbeeld in Terheijden door het TEC. Het wordt op dit moment niet realistisch geacht dat dit in de volledige gemeente Drimmelen gaat gebeuren of dat hiertoe op korte termijn gelijksoortige initiatieven als in Terheijden ontstaan. Het huidige energienetwerk (elektriciteit en gas) is overigens ook geen lokaal netwerk.

Dat u de Drimmelense Energieambitie met de behandeling van dit voorstel bespreekt, sluit aan bij de vastgestelde Toekomstvisie, Omgevingsvisie en het daaruit voorkomende Programma Duurzaamheid van Drimmelen.

Het formuleren van de energieambitie is een raadsbevoegdheid.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?
We willen een duidelijke energieambitie hanteren die aansluit bij de landelijke- en regionale Klimaatdoelstelling en uitvoering.
Uiteindelijk willen we als Drimmelen onze bijdrage leveren aan de landelijke vermindering van CO_2-uitstoot.
We doen in Drimmelen al ontzettend veel. We lopen voorop door lef te tonen en dat blijven we doen samen met onze inwoners en stakeholders.
We willen meten hoe ver we zijn ten opzichte van onze ambitie. Daar zijn meetbare doelstellingen voor nodig.

WAT GAAN WE DOEN?
Concluderend kan worden gesteld dat de doelstellingen en opgaven uit het landelijke Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie, afwijken van de lokale doelstelling die is gericht op energieneutraliteit in 2040.

Ten tijde van het vaststellen van de ambitie 'energieneutraal 2040' hebben we niet (kunnen) voorzien dat dit enigszins zou gaan afwijken van de toen nog toekomstige doelstellingen en opgaven uit het landelijke Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie. Hierdoor is een onduidelijkheid over de lokale energieambitie ontstaan.
U wordt voorgesteld om de Drimmelense energieambitie te verduidelijken.

Toelichting
Vanuit het landelijke Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie is de doelstelling om in 2030 de CO_2-uitstoot met 49% te verminderen vergeleken met 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn.

In het op 15 december 2021 gepresenteerde regeerakkoord staat: *"Nederland wil koploper in Europa zijn bij het tegengaan van de opwarming van de aarde. Om uiterlijk in 2050*

klimaatneutraal te zijn, scherpen we het doel voor 2030 in de Klimaatwet aan tot tenminste ***55% CO_2*** *reductie. We committeren ons hard aan dit doel en zullen indien nodig extra stappen zetten om dit te realiseren. Om dit doel ook zeker te halen, spreken we af om ons in het beleid te richten op een hogere opgave, wat neerkomt op* ***circa 60% in 2030****."*
Deze doelstelling uit het regeerakkoord moet nog worden uitgewerkt. We weten op dit moment niet wat dit betekent voor gemeenten.

De uitwerking van de landelijke doelstelling is momenteel opgeknipt in meerdere Klimaattafels waarin wordt gewerkt aan verschillende opgaven.

De opgaven in de Klimaattafels 'Elektriciteit' en 'Gebouwde omgeving' worden via de provincies en regio's, evenredig verdeeld over de gemeenten. Zo heeft uw raad de Regionale Energie Strategie West-Brabant vastgesteld met daarin een opgave voor Drimmelen voor het duurzaam opwekken van elektriciteit en voor de gebouwde omgeving in de gemeente Drimmelen.

Energieneutraal, wat is de definitie?
Het begrip Energieneutraal kent vele definities waardoor er vaak spraakverwarring bestaat over de afbakening hiervan. Energieneutraliteit betekent over het algemeen dat de complete energievraag op een duurzame manier op eigen grondgebied wordt opgewekt.

Zowel elektriciteit, warmtegebruik als brandstofgebruik in de mobiliteit zijn uit te drukken in een eenheid energie (joule). Dit betekent dat je op gemeentelijke schaal voor energieneutraliteit bijvoorbeeld duurzaam opgewekte elektriciteit kunt verrekenen met het gebruik van bijvoorbeeld warmte uit aardgas.

Uiteindelijk is de landelijke doelstelling erop gericht om een duurzame elektriciteitsvoorziening, warmtevoorziening, mobiliteit, landbouw & landgebruik en industrie te hebben waarbij 95% minder broeikasgassen worden uitgestoten dan in 1990.
Voor elke Klimaattafel is een opgave bepaald. Deze zijn niet met elkaar te verreken/uit te ruilen.

Energieneutraliteit binnen traject TVW
In de eerste bijeenkomsten van het traject dat wordt doorlopen om een transitievisie warmte te maken, is ook gesproken over de ambitie ‘energieneutraal 2040’.
Wanneer energieneutraliteit als gemeentelijke ambitie uitgelegd wordt als ‘de complete energievraag wordt op een duurzame manier op eigen grondgebied opgewekt’, dan betekent dit dat oplossingen zoals een regionaal warmtenet (waarbij bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van restwarmte uit Moerdijk of Geertruidenberg) niet als kansen worden meegenomen.
Voor de TVW hanteren we het klimaatakkoord en de RES 2030 als uitgangspunt. Kansen zoals een regionaal warmtenet worden ook onderzocht.

Moeten we energieneutraliteit dan helemaal loslaten?
Nee. Een energieneutraal energiesysteem waarbij binnen bepaalde gebieden, gebruiksfuncties en/of netwerken in Drimmelen de duurzame opwek rechtstreeks wordt gekoppeld aan het energieverbruik, ziet ons college nog steeds als een belangrijk deel van de oplossing om uiteindelijk in Nederland, en ook in Drimmelen, een energiesysteem zonder CO_2-uitstoot te bereiken. Een goed voorbeeld van zo’n netwerk is het plan van het TEC in Terheijden.
Dergelijke initiatieven moeten er echter ook zijn. Op dit moment zijn deze er niet in andere dorpen.

Definitie ‘energieneutraliteit’ afbakenen?
In plaats van een vergaande discussie te voeren over wat we nu precies verstaan onder energieneutraliteit is het ook een optie om de ambitie van Drimmelen te vertalen in een concreet programma voor Drimmelen dat aansluit bij de landelijke systematiek.
In principe heeft uw raad dit in het Programma Duurzaamheid al zodanig uitgewerkt.

Mede gezien de energietransitie al complex genoeg is, stellen wij voor om aan te sluiten bij de landelijke doelstelling. Daar waar het kan, samen met inwoners, willen we verder gaan om nog meer te versnellen. Zoals nu bij het TEC en Opgewekt Drimmelen.

95% vermindering van CO_2-uitstoot in 2040 of 2050
We behouden de ambitie om voortvarend aan de slag te gaan.
Omdat:
- de landelijke systematiek is gericht op 2030 en 2050;
- de randvoorwaarden zoals betaalbaarheid voor onze inwoners voor ons net zo belangrijk zijn als de snelheid;
- en de benodigde ambtelijke capaciteit volgens de rijksbouwmeester vele malen hoger ligt dan er voorlopig beschikbaar is;
vinden wij het meer realistisch om voorlopig aan te sluiten bij de fasering 2030 en 2050.
Een vermindering van de CO_2-uitstoot met 95% in 2050, waarbij randvoorwaarden zoals betaalbaarheid, ambtelijke capaciteit en voldoende capaciteit in het energienetwerk nog niet volledig zijn ingevuld, is al een hele grote opgave.

Beslispunt 1:
Concluderend wordt u voorgesteld om het advies van de werkgroepen energieneutrale dorpen over te nemen en de gemeentelijke energieambitie te verduidelijken en op basis van de huidige inzichten in het Programma Duurzaamheid met meetbare doelstellingen uit te werken. We verduidelijken onze overkoepelende energieambitie als volgt:

“In 2050 hebben we de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 95% verminderd vergeleken met 1990. In Drimmelen leveren we hier onze bijdrage aan.

We zijn hier in de uitvoering al voortvarend mee aan de slag. We lopen voorop door lef te tonen en dat blijven we doen samen met onze inwoners en stakeholders.”

De Drimmelense bijdrage werken we uit in een concreet programma met meetbare doelstellingen. Dit is het hoofdstuk ‘energietransitie’ zoals opgenomen in het bestaande integrale Programma Duurzaamheid Drimmelen.
Hierbij worden de overige adviezen, zoals opgenomen onder punt 2 van de samenvatting van de gemeente brede notitie bij de actieplannen, meegenomen.

Uitwerking concreet programma ‘energietransitie’ in Programma Duurzaamheid
De doelstellingen en maatregelen zoals nu zijn opgenomen in het Programma Duurzaamheid Drimmelen sluiten al aan bij de landelijke en regionale opgaven maar zijn nog niet ingedeeld naar de deelthema’s: Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Landbouw & Landgebruik, Mobiliteit en Industrie. Bij de eerst volgende aanpassing van het Programma Duurzaamheid gaan we de indeling conform de landelijke systematiek (nu: de vijf Klimaattafels) hanteren zodat we duidelijk in beeld hebben hoe ver we staan. We formuleren hier meetbare doelstellingen bij.

Duidelijkheid status Regionale Energie Strategie 2030 (RES 2030)
We willen duidelijk zijn over de status van de RES 2030. De RES 2030 is in Drimmelen overgenomen als zijnde het beleid voor windmolens en zonnevelden.

Beslispunt 2: Bevestigen dat de RES-West-Brabant 2030 in Drimmelen is overgenomen als het beleidskader voor windmolens en grootschalige zonnevelden.

WIE ZIJN DE BETROKKEN PARTIJEN?
Werkgroepen Energieneutrale Dorpen
Traais Energie Collectief
Overige stakeholders en inwoners, zoals uitgenodigd voor het opstellen van de TVW.

WAT IS DE VERVOLGPROCEDURE?
Het Programma Duurzaamheid Drimmelen wordt uitgevoerd en conform de beleidscyclus geëvalueerd en bijgesteld.

In Q1 2021 leggen wij een Transitievisie Warmte aan uw raad voor.
In vervolg op de TVW gaan we aan de slag met concrete wijkaanpakken, in zogenaamde Wijkuitvoeringsplannen. Zo’n plan wordt opgesteld voor ieder gebied dat van het aardgas af gaat. Die aanpak is integraal: we kijken naar energie besparen, isoleren, duurzame energie opwekken en het vervangen van aardgas tegen acceptabele kosten en met een optimaal rendement. In de uitvoering van de werkzaamheden houden we oog voor koppelkansen met de overige BIG-5 uit het Programma Duurzaamheid. Bijvoorbeeld Klimaatadaptatie en het verbeteren van de kwaliteit van woningen en gebouwen.

In de actieplannen Energieneutrale Dorpen zijn 7-succesfactoren voor een haalbare en betaalbare warmtetransitie benoemd. Deze 7-factoren komen voort uit het ‘Programma Sociale Innovatie’ van de Provincie Noord-Brabant/Enpuls en zijn:

1. De gemeente werkt in het belang van de inwoners.
2. In de buurt komt alles samen.
3. Organiseer een bondgenoot voor de bewoners die aan de slag willen.
4. Het beste plan maakt de bewoner zelf.
5. Vertraag om te versnellen.
6. Organiseer betaalbaarheid en wees eerlijk over geld.
7. Goed voorbeeld doet volgen.

Bron: De 7 succesfactoren voor een haalbare en betaalbare warmtetransitie
https://publicaties.brabant.nl/warmtetransitie/overzicht/

Ons college staat achter deze 7-succesfactoren. We willen deze toepassen bij het opstellen van de transitievisie warmte en in de wijkuitvoeringsplannen.

Uitvoering
Vooruitlopend op de wijkuitvoeringsplannen is vanuit de Energie-A16-samenwerking begonnen met een pilot voor het verduurzamen van 12 woningen in 4 gemeenten. Dit zijn Moerdijk, Breda, Zundert en Drimmelen. In deze pilot wordt onderzocht of het mogelijk is om een totaalontzorging (one-stop-shop) te ontwikkelen inclusief een financiële component.

Er is een analyse gemaakt van de woningen per gemeente. In Lage Zwaluwe is de werkgroep Energieneutrale Dorpen betrokken bij het selecteren van de eerste woning(en) in Drimmelen. In de vier gemeenten worden verschillende typen woningen verduurzaamd zodat de gemeenten van elkaar kunnen leren.
In de Burenregeling Wind-A16 zijn voor deze pilot al veel ervaringen opgedaan.
Ook in Terheijden wordt met het Traais Energie Collectief een traject (pilot Thuis Energie Besparen doe je ZO/lekken checken) doorlopen om vooruitlopend op de wijkuitvoeringsplannen ervaringen op te doen.

Na de eerste 12 woningen is een opschaling naar 200 woningen(ca. 50 per gemeente) gepland. De uitvoering van 200 woningen is gepland in Q3/Q4 2022.
Wij zullen uw raad per raadsbrief nader informeren over dat project.

WAT ZIJN DE KOSTEN?
Een groot deel van acties uit de actieplannen van de werkgroepen Energie Neutrale Dorpen gaan uitgewerkt worden in de TVW en daarna in de Wijkuitvoeringsplannen. Duidelijk is dat met de huidige formatie en zonder extra gelden uit Den Haag er een groot tekort is voor een goede uitvoering.
Voor de wijkuitvoeringsplannen werken we de kosten uit en leggen dat met de kadernota 2023 aan u voor. Dan hebben we ook een beeld bij de extra middelen uit Den Haag.

DUURZAAMHEIDSPARAGRAAF
Dit voorstel heeft betrekking op het thema ‘energietransitie’.
Één van de Big-Five-thema’s uit het Programma Duurzaamheid Drimmelen.

HOE GAAN WE COMMUNICEREN?
We koppelen de verduidelijking van de energieambitie terug aan de werkgroepen EnergieNeutrale Dorpen en de betrokkenen in de TVW.
We communiceren de verduidelijking via de nieuwsbrief energietransitie en weekblad t’ Carillon. Samen met onze inwoners en stakeholders stellen we een communicatieplan op voor de wijkuitvoeringsplannen.

Burgemeester en wethouders van Drimmelen

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening

,

De raad van de gemeente Drimmelen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.;17 november 2021

gelet op * ;

B e s l u i t :

1.
De overkoepelende energieambitie van Drimmelen als volgt te verduidelijken:

“In 2050 hebben we de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 95% verminderd vergeleken met 1990. In Drimmelen leveren we hier onze bijdrage aan.

We zijn hier in de uitvoering al voortvarend mee aan de slag. We lopen voorop door lef te tonen en dat blijven we doen samen met onze inwoners en stakeholders.”

De Drimmelense bijdrage werken we uit in een concreet programma met meetbare doelstellingen. Dit is het hoofdstuk ‘energietransitie’ zoals opgenomen in het bestaande integrale Programma Duurzaamheid Drimmelen.
Hierbij worden de overige adviezen, zoals opgenomen onder punt 2 van de samenvatting van de gemeente brede notitie bij de actieplannen, meegenomen.

2.
Bevestigen dat de RES-West-Brabant 2030 in Drimmelen is overgenomen als het beleidskader voor windmolens en grootschalige zonnevelden.

Made, 10 februari 2022

de raad voornoemd,

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening